

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danske Samlinger

for

Historie, Topographi, Personal- og Literaturhistorie.

Udgivne af

Chr. Bruun,
Bibliothekar ved det store kongelige
Bibliothek.

O. Nielsen,
Dr. phil., Archivar ved Kjøbenhavns
Raadstue-Archiv.

og

S. B. Smith,
Assistent ved Universitetsbibliotheket, Archivar ved Consistoriums Archiv.

Sjette Bind.

Kjøbenhavn 1870—71.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

G S Wibes Bogtrykkeri.

Bidrag til Hindsgavls historie i det 17de århundrede.

Meddelte af A. D. Jørgensen.

Vedel Simonsen har i sine »Borgruiner« meddelt ikke så lidet, vedkommende de forskellige kongeborge på Fyn, der iblandt også Hindsgavl; men med hvor stor kærlighed og omhyggelighed genstanden her end er behandlet, har han dog så langt fra kunnet udtømme den, at man sikkert vil blive nødt til på alle punkter at optage undersøgelsen forfra, hvis man vil opnå sikre resultater. Det gælder mærkeligt nok især for den senere tids vedkommende, særlig tiden efter enevældens indførelse; ti intet tidsrum er så lidt oplyst, selv i henseende til landets rent materielle historie, som netop dette.

Vedel Simonsens fremstilling af Hindsgavls ødelæggelse er følgende:

»I Karl Gustavs fejde på Danmark, da Nils Lassen, — i følge præsteindberetningerne af 1757 —, var kongelig foged på slottet, blev dets bygninger endelig, — formodentlig ved fjendens kanonade for at erobre og de Danskes for at generobre landet —, aldeles ødelagde og tilintetgjorde; en tildragelse, hvorom jeg blot i Diarium Europæum finder anmærket, at da den danske feltmarskalk Ewerstein den 4 Novbr. 1659 efter en hæftig kanonade fra den jyske side gjorde landgang på Fyn, bestormede han tillige det velforskansede og med 100 svenske soldater, 2 malm- og 1 jernstykke besatte Hindsgavl slot, besteg det med stormende hånd, nedsablede nogle af besætningen og stak de andre under arméen. Ved denne lejlighed må slotsbygningerne altså være nedbrudte eller afbrændte. —

Godset blev derpå efter souverænitetens afhændet til borgeme-
ster Hans Juul og rådmand Hans Svendsen i Middelfart, som i
følge Pontoppidans atlas (III 602) af de gamle mure opbygte
en ny ladegård på et andet sted lidt længere fra stranden,
men efter Hoffmans «Fundatzer» (V 382) opbyggede ladehusene
af de kongelige stalde, hvor de nu er beliggende, hvorved
måske bør forstås, at de af de gamle mure byggede sig en
herregård, hvor slottets ladegård eller staldbygninger forhen
havde stået(!). Således blev da slottet forvandlet til en herre-
gård, som siden tilhørte Hans Ahlefeldt, Kay Hjort o. s. v.»

»Hvorledes slottet i sin herligheds periode var bygget,
lader sig så meget mindre bestemme, som det er aldeles uvist,
fra hvilken tid den resenske tegning af samme — — egentlig bør
hidføres; efter samme bestod det blot af almindelige bygninger,
uden videre befæstning end den, den høje beliggenhed og de
brede grave forundte. Da imidlertid denne tegning synes at
være ny, hvilket skønnes deraf, at gravene om samme forestil-
les tørre, og formodentlig først 1687, da Resen fuldendte sit
atlas, er optaget, så skønnes deraf, at hvad man på tegningen
ser, blot er slottets staldbygninger og udhuse, som endnu stod
tilbage, efterat hovedbygningen i vesten med sine tårne og
øvrige fæstningsværker allerede 1659 var afbrudte, men som
kort efter af borgemester Juul og rådmand Svendsen blev
henflyttede til deres nuværende plads.» (Borgruinerne, 2det
hefte, s. 136 ff.).

Som det af det følgende vil ses, er hele denne fremstilling,
der er gået over i de nyere beskrivelser, falsk og mangelfuld fra
ende til anden. Hvad først »slottet i sin herligheds periode« angår,
da hidsættes en synsforretning af 10 August 1643, holdt af
Henning Valkendorf til Glorup og Sten Bilde til Kærsgård, be-
falingmænd på Odensegård og Rugård, i anledning af Hans
Lindenovs enkes, fru Elisabet Sofie Rantzovs, overlevering af
lenet til Klavs Sested. Det hedder der, efter at slottets inven-
tarium og gamle brevskeber er opregnede:

Fremdellis haffuer wi Efter Høibemelte Kong: May:
· Naadigste befaling Hindtzgauffll Slottes biugning be-
sigtiget och forfaret och dend wdj föllgende maader
befunden.

Først till det stoere Grundmuret Hus som fruerstuen er

wdj. Er well holden wed magt med Thag, Schielnen Dør och Winnduer.

Noch haffuer wi beseet et fiere Kantige Thorn som staar wed Enden aff same fruerstue huset, huilche er med Siuff bielcher och med Lange Jernn stenger gandsche Igiennem for Anchret, och Thornet i Reufflingen opmuret och Schielnet och gandsche wel forbedret wdj Sl. welb. Her Hans Lindenous tid.

Diszligeste begiffuet osz till det lange Hus som er opbygget wdj Sl. Corfitz Rutz tid, huorwdj findis Kongens och Dronningen med andre fleere Gechmacker, som findis well wed magt med schielnen, Lofft, dør och winduer.

Iligemaader haffuer wi besichtiget det hus som Kiøchenet och borgestuen er wdj, Huorudj findis tuinde Cammere, offuen offuer det Ene et Røst Cammer omkled med fielle, och det Andet et gieste Cammer, som findis well wed magt, med Schielnen winduer och døre, Och borgestuen med nye winder, och En auffschilld wdj med Nye Saugdeller. Dog same Hus som Røglofftet er offuer findis 5 fag som iche er Schielnet.

Iligemaa der findis opsat der paa Slottet En nye stald 21 fag lang, Som staar wed den Norder side paa borgegaards pladtzenn It Lofft høigt, och er opsat wdj velb: Sl. Hr. Hans Lindenous tid, hvorudj findis et lidet Kammers Som er Affschilld i den ene Ende, stallden langs igiennem er wellbygget, och wed magt med Nye Lofft, Nye Spiltouer, Hecher, strøe Krøber, samt med Sold Kiste, bag hestenne En foerkiste, En høekiste.

Diszligeste wed Enden aff same stald staar En gammell forfallden brandtmur.

Noch haffuer wi begiffuet osz till den gamle stald, som staar Østen i Borgegaarden, Huilchen Siunis well at haffuer weret meget brøstfeldigh, Mens nu findes Ret well wed magt opsat wed den Øster Side med Thuinde driff Kister, och i stallden med Hecher offuer, Krøbber och strø Krøbber, Item Spielouer, Lofft aff Nye forbedret, med en foer Kiste och En høe Kiste i same stald, Sampt findis wed den Synder Ende paa same stald et lidet Cammer thou Lofft høit, och med En liden Salt Kielder wnder, Som er tillsammen baade stald och Cammers well wed magt med Schielnen, Lofft, winduer och døre.

Haffuer wi begiffuet osz till det Lange hus, som gaar Langsz

fra fruerstue-huset, Som er wdj Sin længe 27 fag, med En Brandt Mur lang wed den wderste Side, Som meget er forfalden, och wilde wdj thide Repareris om det schall werre wed magt, huorudj findis deigstuen med Ett Senge Cammers tilj Piggerne, Sampt En Schriffuerstue offuer Poerten och med brøggers och Melchhus derudj, Huilchen findis well wed magt med Schiellen, winduer och Loffte, wndtagen ij fag i same hus findis ingen loft offuer.

Noch haffuer wi begiffuet osz till Slottens Ladegaard, huor-paa findis 3 huse j Lade j giestestald, i den ene Ende Koe-stalden och Oxestalden. Itemet Lidet wognschiuill som findis well wed magt, med Thagh wegge och Dørre, vndtagen paa nogle steder fattes noget Thag, och weggene at ferdig giøre med steen, Huilche Ko: Ma: bønder till Slottet Aarligen schall Lade wed magt holde.

Diszigeste haffuer wi besichtiget En wand Kunst som staar midt paa Slodspadztzen och ledsaget aff Schouffuen wnghefer offuer 700 Allen med pipholt Render, Er bekostet wdj Sl. Her Hans Lindenaus tid, findis Endnu well wed magt, dog der aarligen will gaa bekostning paa, Efftersom Renderne Sønderspringer aff den store Høielse op aff waalden, samme wand haffuer at driffue.

Iligemaader findis det wester Porthusz paa Slottet paa den wester Side meget brøstfeldig med fundamenten och Muren hell for Raadnedt.

De enkelte værelser m. m., hvis inventarium (borde, bænke, senge o. l.) opregnes, er følgende: Fruerstuen, Thor-nett, Pigernis Senge Cammer, Spids Cammeret, Sommerstuen, Jomfrue Cammerett, Lensmandens Senge Camer, Liigsstuen, Cameret derhoes, Kongens Sall, Senge Kammeret derhoes, det Mellumste Senge Cammer, Dronningens Sall, Pigernis Cammer, Cammeret neden for, det Cammer offuer Borgestuen, Kiøchennett, Borgestuen, Stalden, Rust Cammerett, Bobis Cammer, Schriffuerstuen, Suenne Kielderen; i Ladegaarden: Koe-mandens Cammer, Lensmandens drenges Cammers, Cammeret vdenfor.

Af en lignende synsforretning, holdt d. 21 Maj 1650 af samme Sten Bilde og Erik Quidtzov til Sandager, da borgen efter Klavs Sesteds død skulde overleveres til Tyge Belov til

Frøstrup, ses, at den er kommen en del i forfald i mellem-tiden: der mangler vinduer, lofter og bjælker er rådne, tagsten nedfaldne o. s. v. Den ny lensmand udvirkede da også et kongebrev af 16 Avg. 1656, hvorved det tillodes ham i 3 år at anvende 100 rdl. årlig af lenets indtægter til slottets istandsættelse. Summen anvendtes i de to første år, men imidlertid skulde borgen lide så meget i den ulykkelige krig med Karl Gustav, at det senere blev opgivet at frelse den fra ødelæggelsen.

Det er dog en fejltagelse, når denne ødelæggelse selv tilskrives krigen; ti alt før dens udbrud havde lensmanden, som det synes, opslået sin bopæl i Middelfart, ligesom han her beværtede de kongelige herskaber på deres gennemrejser, og på den anden side stod bygningens ydre endnu længe efter væsentlig uforandret, som Resens tegning, der også er meddelt af Trap (I s. 592), viser. At den af Vedel Simonsen omtalte kamp imidlertid ikke er gået sporløst hen over Hindsgavl, ses af amt-skriverens regnskab for årene 1658—62, i hvilket det hedder: »Haffuer ieg giffuet til Huszleie aff en gaard i Melfar ieg haffuer udj boet fra St. Michelsdag 1659 til Paasche 1660, som er it halfft Aar, da ieg war for Aarszagd at fløtte fra Slottid, der det af de Suensche war bleffuen ruineret oc en Stoer del affbrutt Imeden de Alierede Stoede paa Fennøe — 12 Rdl.«

Ved 1662—63 hedder det atter: »Efftersom ingen Werelzer paa Slottet war, som kunde beboes, Haffuer ieg motte leye Gaard udj Byen —«.

Der blev imidlertid ikke spørgsmål om at istandsætte bygningerne foreløbig, da den pengeknappe tid nødte kongen til at give slottet med jorden i udlæg for gæld, tilligemed så meget andet krongods, der især efter den svenske krig 1645 og atter efter 1660 blev afhændet. Det var dog ikke de af V. S. nævnte borgere i Middelfart der fik Hindsgavl, men landsdommeren i Fyn, Jens Lassen, der vil være de »danske samlingers« læsere bekendt af det i 4de bind af dr. O. Nielsen meddelte stykke: »en oprigtig patriot.« Efter Extrakt-Protokollen over kongens afhændede jordegods fra 1652—70 (der ligesom de andre her meddelte aktstykker findes i indenrigsministeriets arkiv), p. 108, fik denne Jens Lassen nemlig d. 1 Maj 1662 udlagt Dalum hovedgård og en del af Rugårds gods, til et beløb af 123,723 rdl. 37/3, og derpå:

»A° 1664, d. 27 Julij haffuer hand iligemaader Erlangit Kongl. Ma. Naadigste Schiøde paa Stj. Knudtz Closters Hoffuitgaard, Biugninger, oc En deel desz Goedtzs, Sampt en deel Goedtz udi Nyeborrig Ampt, Odense gaardtz Ampt, Odense Prowstijgaard, oc Goedtzs, Item udi Rwegaards Ampt, Item Hindtzgaffls Slot Hoffuitgaard, Biugninger, oc en deel desz Goedtz, Sampt fra Aszens Prowstij, Roschilde Capittel, Andtworschouf, oc Coerszøer Ampter, Aalborrighuus, Lundenæs, och Silkeborrig Ampter, oc En deel Corfidtzsis (o: Ulfelds) Goedtzs

Til Eyendomb,

— 3986¹/₂ tr. 1 f. 1¹/₁₀ d. a 50 rdl. — 199,326¹/₂ Rd. 19³/₄ β.«

Jens Lassen satte sin broder Nils til at bestyre Hindsgavl, og det er da rimeligvis ham, der er sluppen ind i præstebetretningen som »foged« på slottet 1659. I året 1681 måtte Jens Lassen imidlertid igen gøre udlæg for skatterestanser i sit fynske gods; blandt andet blev dengang Hindsgavl bøndergods udlagt til rytterhold, hovedgården selv derimod beholdt Nils Lassen foreløbig i forpagtning. D. 22 Jan. 1684 skriver dernæst det fynske renteskriverkontor til kancelliråd og landcommissær Johan Monrath i et postscriptum: »till Hindsgaulls Ladegaard will ophøris en goed Mand som dend till Phill. kand forpachte, og der holde dug og disk, formedelst hof Estatens aflag naar hans Mayt. Reiser«.

Herefter var det da at Hans Svendsen, borger i Middelfart, forpagtede Hindsgavl ladegård fra 1 Maj 1685—92.¹⁾ Da han derpå ønskede at forny forpagtningen for 6 år igen, føjede han hertil en bøn om at måtte nedbryde den gamle ladegård, der lå på et uheldigt sted på bakken, og genopbygge den midt i ladegårdsmarkerne, samt dertil at bruge de gamle materialier og nyde fire års frihed for forpagtningsafgiften. Dette gik kongen efter kammerkollegiets forestilling ind på ved resolution af 12 April 1692, dog med den indskrænkning, at det gamle slot ikke måtte nedbrydes, ligesom byggeplanen til den ny ladegård blev foreskrevet ham efter den på Billesbøl. Denne betingelse, der indførtes i forpagtningsbrevet af

¹⁾ I disse år blev det tilbudt en von Buren i udlæg for et tilgodehavende på 2640 rdl., men han vilde ikke have det, da skoven ikke måtte følge med (s. resol. 29 Maj 88).

25 Febr. 93 på følgende måde: »desforuden Saa reserveris ued dend gammel Ladegaards bortfløttelsze fra Bierged, Ded Gamble og stoere Grund Murede Huusz som kaldes Slotted Hindsgaul, at det som af forige tider der har standen U-rørlig, Der og fremdbelles at blive bestående« —, var støttet til en synsforretning, der efter kollegiets ordre blev holdt d. 20 Febr. 92, og som viste, at ladebygningerne fra ældre tid var i den usleste stand, medens slottet selv kun nævnes i forbigående som »det grundmurede Huus der meesten er opsat af graae Kampesteen, som er heel brøstfældig.«

Imidlertid skulde naturen snart fuldende det ødelæggelsesværk, der således overlodes til den. Det var udentvivl i den storm, der d. 10 Jan. 1694 drev vandet i Østersøen op til en ukendt højde og anrettede store ødelæggelser rundt om på kysterne, at den gamle »fruerstue« på Hindsgavl fik nådestødet. Den derom førte brevvevling har ikke været til at finde, men sagens sammenhæng oplyses tilstrækkeligt af kammerkollegiets forestilling til kongen af 10 Marts, der lyder således:

»Saasom af amptmand Steenszen udj Fyhn hans Schrifvelsze till os af 27 Jan. Sidstforleden — er fornnummen at ded gamle Stoere Huus Hindsgaul Kaldet, udj dend meget Sterche Storm er blefuen beschadiget, og een Deel deraf nedfalden, huorføre Wi har tillschrefuen ham igien dend 3 Februarj dernest efter, at hand vilde lade wed amtschriuereu og mænd ded nedblæste besigtige og Samble de nedblæste Materialier till videre i forwaring, Som aff amtschriuereu kunde till Regenschab føres, og tillige med indgifue sit betenchende paa huad maade ded øfrige best kunde conserveris till Eders Kongl. Maytt. Tieniste — huorom hans Suar aff dato 24. Febr. — er indkommen, og som ambtmanden derudj andrager sit betenchende udj 2de puncter 1) at det wilde Koeste en goed Summa penge om ded gamle huus tillsammans till gaufns Schulde repareris, saasom Muren er megit brøstfeldig og Refnet fra oben till nedem, og ingen saa døchtig handwerchs folck der i eignen findes, som slig reparation tillbørlig kunde Taxere. 2) at hand iche understaaer sig till, at Raade ded Huuszet Schulde nedtages er aarsagen, da de Høye Herschab for nogle aar siden war der paa Steden, fornam hand der hafdes behaug till stedet, formedelst Udsigtens Schyld imod Kolding Huusz og andre Steder,

huorfore Vi udj allerdybeste underdanighed indstiller ded till Eders Kongl. Maytt. egen allernaadigste Villie og Resolution huorledes dermed Schall forholdes — «.

Resolutionen af 27 Oktober 1694 lyder således:

Vi hafve allernaadigst for got befunden, at lade indbemelte Hindsgauffs gamle Biugning, saavel det som endnu staaer, som det der er nedfalden, komme paa auction for dend meest biudende, dog at det høyeste Bud vorder Os allerunderdanigst refereret førend at derom endeligen sluttet. —

Derpå er der udstedt Proklama d. 3 Nov., hvorved alle og enhver opfordres til at indsende deres tilbud inden d. 15 Febr. 95. Af rentekammerets forestilling af 11 Maj s. år ses dernæst, at der kun er gjort et bud på ruinerne, nemlig af forpagteren Hans Svendsen, der bød 100 rdl. Derimod gjordes der forskellige bud på hele ejendommen med jorder og skov, hvorfor resolutionen af samme dag er falden således ud:

»Vi have efter denne allerunderdanigste andragene Beskaffenhed, till vores Intraders formerelse, allernaadigst for got befunden, at resolve og bevilge, ded Hindsgauffs Eyendomb, og ald deds tilliggende efter landmaalingens hartkorn, sambt den der nu opsadte nye ladegaardz Bygning, og det gamle Huuz, maae till dend mestbiudende imod reede penges Betaling udj woris Zahl Cammer, Selges og afhendes —.«

Det højeste bud på avktionen fik Hans Daniel Freinsz's arvinger, der på denne måde søgte at komme til betaling for en gammel fordring, som den nævnte Freinsz, kældermester hos hertug Kristian Albrekt på Gottorp, havde fra Frederik III's tid for leveret vin (fra d. 12 Sept. 1668 til d. 1 Febr. 1669), ialt 19,796 rdl. kapital og 3,453 rdl. 45 β i rente indtil 1 Jan. 1672, hvorpå Kristian V havde udstædt et gældsbevis d. 2 Dec. s. år med løfte om betaling på det næste års »omslag« i Kiel. — Arvingerne fik nu virkelig udlæg i jordegods for deres tilgodehavende; d. 5 Nov. 1695 fik de Hindsgavl for 7209 rdl. 81 β, hvilken sum langt overgik det højeste af de tidligere bud — (kongens årlige indtægter af gården, medens den var bortforpagtet, var 141 rdl. 4 ½, hvorpå der så kom afdrag af omkostningerne ved vedligeholdelsen og alle skatter) — d. 19 Marts 1698 Bådesby og Langholms hovedgårde på Låland med tilliggende bøndergods og tiender, imod at efterbetale 2514 rdl. i rede

penge og indlevere det kasserede gældsbevis¹⁾. Hindsgavls ladegård blev d. 1 Maj 1696 overleveret I. D. Freinsz af forpagteren Hans Svendsen, der var yderlig misfornøjet med den vending sagerne havde taget, og senere måtte påmindes om at indsende sine regnskaber tilligemed den ny ejers bevis for, at han havde afleveret alting efter forpagtningsbrevets ordlyd. Efter resol. af 27 Okt. 94 skulde den fremtidige køber overtage gården som skattepligtigt bøndergods, men Freinsz's arvinger fik den med ret til at komplettere den i løbet af 4 år til en adelig sædegård, hvorfor skatterne i mellemtiden eftergives dem ved resol. af 5 Dec. 1696.

Således kom da denne gamle, dejligt beliggende kongeborg ved »Melfarsund« for bestandig fra kronen, samtidig med at stormen lagde dens mure i grus og udhusene krøb ned fra bjerget »til et bekvemmere sted«. Den delte heri skæbne med mange andre af rigets gamle borge, der ikke kunde overleve det dobbelte stød, som pengenøden og lensmændenes forvandling til amtmænd gav dem. Enevoldskongerne søgte og fandt et vederlag for dette tab i de prægtige slotte, der rejste sig i København og det nordlige Sælland; det var en naturlig konsekvens af den ny regerings centralisation.

¹⁾ Dette findes tilligemed I. D. Freins og K. Ahlefeldts kvittering i alle arvingers navn hoslagt den originale resolution af 19 Marts 1698, tilligemed vurderingsforretningen over de lålandske gårde o. s. v. i rentekammerets resolutionssamlinger. Det er da vel denne K. Ahlefeldt der omtales blandt Hindsgavls ejere.

Yderligere bidrag til Hindsgavls historie i det 17de århundrede.

Meddelte af A. D. Jørgensen.

De i det foregående (s. 192) omtalte aktstykker vedkommende Hindsgavls bortsalg på offentlig avktion er senere ved en hændelse komne tilstede; de findes samlede i en pakke (V A 1, nr. 29) blandt det fynske renteskriverkontors diverse dokumenter, men har været forlagte fra deres plads. Af de deri indeholdte oplysninger fremgår det på det bestemteste, ikke blot at slottet har stået i det væsentlige uskadt paa sine hovedbygninger efter den svenske krig, men at det endogså efter den stærke storm i året 1694 har været mere end en ubrugelig ruin. Af de forskellige skrivelser synes det snarere at fremgå, at dette uheld har været en velkommen anledning for Hans Svendsen til på en billig måde at få materialier til den lade-gård, han havde påtaget sig at opbygge uden at være i besiddelse af de nødvendige midler dertil.

Den førte korrespondance, der formentlig har nogen interesse ved de fyldige efterretninger, den indeholder om den gamle bygnings størrelse og tilstand, består af følgende stykker.

A. På amtskriver i Assens, Christian Niensens, forespørgsel af 19. Jan. 1694 svarer Hans Svendsen selvtredje, d. 22. s. m., at det er den nordre gavl, der er nedfalden i stormen, endel tagsten er nedblæste og sønderslagne, murene er revnede på flere steder, dog har hverken tømmer, spænder eller lægter taget nogen synderlig skade; — der rådes på det stærkeste til at lade alt nedbryde, for at forebygge yderligere skade og fare.

B. På amtmand, kancelliråd Erik Steensen til Skovgårds skrivelse af 27. s. m., hvormed fremsendes denne erklæring, svarer rentekammeret under 3. Febr. med en ordre til at lade ruinerne syne af amtskriveren, rettens betjente og andre mænd, »med der hos Hr. Amtmandens betenchede, hvilchet der schulle were best, til Kongl. Maj^{te} tienneste, enten at lade Resten af dend gl. Bygning nedtage, hvortil behørige Mandschab kunde ordeneris, eller och HuuBet igien at lade opbiuge, og hvad det kunde koste —.«

C. Amtskriverens og herredsfogdens synsforretning over den nedblæste gavl, dat. 22. Febr., der går ud på i få ord at bekræfte, at der ligger endel større og mindre stykker mur, samt ituslæede mur- og tagsten, men intet træværk; »ellers findis Brøstfeldigheden saa stoer paa bem^{te} Slot, at wj dend ej Eigntlig kand melde, af Aarsag Mand icke har de Arbeidsfolck der i Egnen, som slig Brøstfeldighed og detz reparation forstaar at Taxere.«

D. E. F. Amtmandens svar af 24. Febr., kammerkollegiets forestilling af 10. Marts og kongens resolution af 27. Okt. 1694, som forhen meddelte efter en kopi.

G. Syn over Hindsgavl, foretaget af fire dertil af amtmanden og amtskriveren udnævnte uvildige mænd, sålydende:

»Anno 1695 den 18 Februarij ware wij Underschrefne — paa Hindsgauls Slott og detz biugn^{ing}, som bestaar i tvende Grund Murede Huuse, som er 2 lofft høyt og har Veret biugt til Logementer, besigtiget, des tilstand saaledes befindes som her neden under staar Specificerit.

1. Det største Huus befindes

1. i lengden Ved huer side	36	Allen.
2. høyden paa Muren indtill gaarden	12	—
3. høyden paa Muren ved dend anden side Vd til stranden	20	—
4. indtil gaarden neden til er Murens tychelse . .	2	—
5. ofuen til ved samme side	1½	—
6. Vd til stranden er Murens tychelse neden til .	3	—
7. ofuen til ved samme side	1½	—
8. diße Mure befindes at vere opmured en Mursteen tych ved huer side, inden til er Muren opfyldt med Kalch, Leer og graasteen.		

9. Gaulen ved dend Norder side er opmured med mursteen tych, som er 12 allen bred.
 Noch befindes paa og udj samme Huus:
10. 14 par fyr Spender, som er meesten forraadnede, a 12 allen,
 11. 14 fyr bielcher ofuerst i huuset, huer af dem er inden murene 12 allen lange, 7 tommer i højden og 6 tommer i Brede; mens 3 af samme bielcher er gandsche for raadnet saa langt de liger i Muren;
 12. endnu 12 fyrbielcher neden Vnder, ligesaa a 12 allen, er a 8 tomme i højden og 7 i brede,
 13. i Kielderen 22 Egebielcher a 6 allen lange, er 8 tomme i højden og 7 paa brede.
 14. En Windeltrappe op igiennem huuβet bestaar af 31 Ege trappetrin, staar i en gammel fyr opstander.
 15. Et Skillerom befindes i dend norder ende paa samme Huus, opsatt af noget gl. fyrtømmer, og Muren opmured af nogle støcher steen, som iche synderlig for noget kunde ansees.
 16. Døre, Winduer og Windues Carme befanttes saa w-tienlige at de iche for noget kunde agtes.
 17. Lofftene er af nogle forraadnede fyrfiel, at mand ej kunde eragte dem for noget.
 18. Gulfuene ere af nogle smaa støcker røde afstrog, som Vi ej heller kunde sætte nogen pris paa.
 19. Der befindes i dette huus en gammel Schorsteen, som gaar igiennem huuset og vd af taget.
2. Det andet Huus, som kaldes taarnet, staar Sønden op til forberørte huus og er bygt i huer andre, dog findes inted torn paa dette huus, des beschaffenhed er saaledes:
1. den side ind til gaarden er i højden 14 allen
 2. den anden side som vender paa stranden er
 i højden 20 —
 huer af disse sider er i Lengden 12 —
 3. den Sønder Gaul er i højden 20 —
 i Brede 12 —
 4. den nordre Gaul er i højden 14¹⁾ —

¹⁾ Det er da denne gavl, som i stormen har mistet 6 allen mur!

af lige bred som den forige og Muren af lige tychelse med det forige Huus.

Derpaa og udj befandtes:

5. 6 par gamle Egespender a i lengden 10 Allen.
6. 6 gamle Ege bielcher ofuen til, er i lengden a 14 —
7 tommer i højden og 6 i Breden.
7. Noch 5 Egebielcher neden til, er i lengden a 11 —
af lige højde og brede.
8. 5 Egebielcher i Kielderen a i lengden 8 —
8 tommer i Højden og ligesaa i bredden.
9. En Schorsteen som gaar op igiennem huuset og Vd af taget.
10. Gulfuet af lige beskaffenhed som i det andet huus.
11. Lofftene ligesaa.
12. Tagsteen paa begge huusene 1000.

Forskrefne Materialier kunde Vi iche Eragte eller Taxere højere, naar betrachtes huad om Kostning som Wil medgaae, Murene og Tømmeret at nedbryde og aftage, saa som derved Vil falde et stoert arbejd, End Ett Hundrede Rixdaller, det bekræfter wj med Vores Henders Vnderschrift, Midelfart ut supra.
(Underskrifterne.)

H. Rådmand Hans Jull i Middelfart tilbyder at købe Hindsgavl jorder og bygninger, for 1820 rdl., nemlig 35 rd. for hver tønde hartkorn, tidens almindelige taxt. Han nødes til at gøre dette bud, »saasom ieg fattige Mand — har paatagen mig at were Cautionsmand for forpagteren paa Hindsgaavl¹⁾, og ieg befrygter hand sin udlofuede forpagtnings Contracts Slutning iche schal kunde effterlefue, med de anbefalede 3de Lengder huuses opbiugelße, og ieg fattige Mand som Cautions Mand dessen Aarsage wed Forpagtningens ophørelse schulle blifue Ruinerit —«. (dat. Kbhvn. d. 18. Febr.)

I. Hans Svendsens tilbud om, at betale for bygningerne, hvad vurderingsmændene end måtte sætte dem til, »og derhoes mig reversere saa højt mig nogen tid kand foreschrifves, ded samme, Saauit deraf tienlig findis, Sckall till ingen Anden brug og nytte Vorde anvendt indtill Hindsgaavls Ladegaards Bygnings fortsættelse, Tharf og Nytte —«. (dat. Medelfarth d. 19. Febr. 1695).

¹⁾ Her har vi altså den anden »køber« af Hindsgavl.